

NAMSFOGDEN

Herøy kommune – postmottak@heroy.kommune.no
Sande kommune – postmottak@sande-mr.kommune.no
Vanylven kommune - postmottak@vanylven.kommune.no

Deres referanse

Vår referanse
20/90219

Sted og dato
21.8.20

Faglig tilrådning fra politiet i Møre og Romsdal som sekretariat for forliksrådene om valg av nye forliksråd for valgperioden 2021-2024

Namsmannen er sekretariat for forliksrådene i sitt namsdistrikt. Det er kommunestyret i den enkelte kommune som velger forliksrådets medlemmer (dommere) for sin kommune.

Innen den 15. oktober 2020 skal kommunestyrene i Møre og Romsdal velge nye forliksråd for valgperioden 01.01.2021-31.12.2024. Som følge av kommunesammenslåinger fra 1. januar 2020 vil det automatisk bli noen færre og større forliksråd i fylket enn i forrige valgperiode, ettersom det kun kan være ett forliksråd per kommune. Flere kommuner som tilhører samme namsdistrikt og samme domssogn kan imidlertid etablere felles forliksråd.

Namsfogden i Ålesund er fagansvarlig for den sivile rettspleien for hele Møre og Romsdal politidistrikt, herunder sekretariatsfunksjonen for forliksrådene.

I dette brevet kommer vi sammen med stedlig namsmann for deres kommune med våre faglige tilrådninger knyttet til valg av forliksråd for valgperioden 2021-2024.

Bakgrunn

Forliksrådene har en viktig samfunnsfunksjon. Forliksrådet er noe forenklet forklart første instans i de alminnelige domstolene i Norge for sivile saker. Et stort antall sivile tvister finner sin løsning i forliksrådene enten gjennom forlik mellom partene eller ved at forliksrådet avsier dom i saken.

Forliksrådene i Møre og Romsdal behandlet i 2019 rundt 3000 saker. Enkelte tvister omhandler store økonomiske verdier. Det høyeste påstandsbeløpet i 2019 i én enkelt sak var på over 15 millioner kroner. Flere saker omhandler millionverdier. Mens andre saker er av størst personlig eller velferdsmessig betydning for partene, f.eks. i naboforhold.

Sekretariatet opplever at utviklingen de siste årene har gått i retning av at sakene som anlegges i forliksrådene blir stadig oftere mer kompliserte – både juridisk, teknisk, økonomisk mm. – og at stadig flere parter benytter seg av advokater også i forliksrådet. Dette stiller større krav til forliksrådsmedlemmene som skal behandle sakene og i enkelte tilfelle avsi dom i sakene.

Namsfogden i Ålesund

Besøksadresse: Nedre Strandgt 4 6004 Ålesund (Fiskernes bus 3. etg.)

Postadresse: Postboks 96, 6001 Ålesund

Tlf: 70 11 87 00

Org. nr.: 913367340

E-post: namsfogden.alesund@politiet.no

Fra 1. juli 2020 øker verdigrensene for hvilke tvister det er pliktig behandling i forliksrådet for – samt verdigrensene for når forliksrådene har myndighet til å avsi dom – fra kr 125.000 til kr 200.000. Det betyr at forliksrådene får en enda viktigere rolle og betydning for bedrifter og privatpersoner i fylket fremover.

Det er betydelige forskjeller i saksmengden mellom forliksrådene i Møre og Romsdal. To forliksråd hadde i 2019 totalt ti eller færre saker til behandling. Til sammenligning forventes forliksrådet for nye Ålesund fra neste periode å ha 900-1000 saker per år til behandling fordelt på tre medlemmer i rådet. Vedlagt dette brevet er en oversikt over antall saker per forliksråd basert på statistikk for 2019.

Fra et faglig og rettssikkerhetsmessig perspektiv vil vi anbefale at flere kommuner går sammen om å danne felles forliksråd, slik at saksmengden per forliksråd blir høyere. Vi skal peke på noen relevante momenter i denne sammenheng:

- Økt saksmengde vil bidra til at forliksrådets medlemmer får mer mengdetrening og blir tryggere i rollen som dommer i forliksrådet. Det er lett å forestille seg at en som medlem/dommer kan oppleve usikkerhet når en skal skrive dom i komplekse saker med store verdier involvert, og en gjør dette kanskje så lite som 1-5 ganger i året. Større råd vil etter vårt syn bidra til å styrke rettssikkerheten for innbyggere og bedrifter i kommunen, og kan også bidra til å gjøre vervet som forliksrådsmedlem faglig sett mer interessant og attraktivt. Mer erfaring med meklings og styring av dialogen i rettsmøter hos dommerne vil også kunne bidra til at andelen saker hvor det inngås rettsforlik (enighet) mellom partene i møtet øker.
- Større forliksråd vil bidra til at like saker i større grad blir behandlet likt innenfor samme område/region.
- Større men færre forliksråd vil også være enklere og ressursbesparende å administrere for namsmannen som sekretariat. Det vil kunne frigjøre ressurser som kan brukes av namsmannen til å behandle andre saker som er av stor velferdsmessig og økonomisk betydning for kommunens innbyggere, f.eks. utleggssaker. Den store veksten i saker hos namsmannen de siste årene – og som forventes fremover pga. Covid-19 – gjør at namsmannen har en anstrengt ressursituasjon og saksbehandlingstider som er for lange. En justert forliksrådsstruktur kan bidra til å bedre situasjonen her til det beste for innbyggerne og bedriftene i fylket som bruker namsmannens tjenester.

Tilråding for deres kommune(r)

Ut fra en samlet vurdering av antall saker per år, basert på statistikk fra 2019, anbefaler vi fra et faglig perspektiv at kommunene Herøy, Sande og Vanylven går sammen og danner felles forliksråd fra neste valgperiode. Herøy og Sande har per i dag felles forliksråd.

FORLIKSRAÅD	Totalt	Ca antall kontorsaker	Ca antall oppmøtesaker
Herøy og Sande	125	110	15
Vanylven	10	9	1

Antall forliksrådssaker for Vanylven kommune vil isolert sett vil være lavt. Det anslås i størrelsesorden 10 saker årlig og nesten ingen saker med rettsmøte. Vi vil fra et faglig og rettssikkerhetsmessig perspektiv anbefale flere saker per år for et forliksråd.

Vi gjør oppmerksom på det som i statistikken rubriseres som "*kontorsaker*" er forliksrådssaker som normalt avgjøres av forliksrådets leder alene i form av underskrift på fraværdom, beslutning av innstilling av sak og tilsvarende. Det vil si saker der innbygger/part **ikke** møter til rettsmøte. Dette utgjør typisk over 90 % av sakene. Når nye digitale løsninger innføres vil dette være handlinger som forliksrådets leder utfører på egen hånd via digital pålogging/signatur.

De sakene hvor det er aktuelt med oppmøte for innbygger/parten er det som rubriseres som "*oppmøtesaker*". For enkelte av rådene utgjør dette svært få saker per år. De fleste innbyggere/partner møter i forliksrådet kanskje 1-2 ganger i løpet av livet, så den eventuelle merbelastningen det innebærer for innbygger å reise til lokasjonen hvor retten settes (det besluttes av forliksrådet og kan skje innenfor alle kommunene som inngår i det felles rådet) er ikke veldig stor.

For forliksrådets medlemmer/dommere vil det kunne være tidsbesparende mht. reise og annet ved at flere saker kan avvikles på samme møtedag. I tillegg kommer som nevnt fordelene knyttet til kvalitet, rettssikkerhet, likebehandling og trygghet i rollen som typisk vil følge med økt mengdetrening.

Nærmere om valget av medlemmer

Når det gjelder nærmere retningslinjer for valg av medlemmer til forliksrådet viser vi til Justis- og beredskapsdepartementets retningslinjer for valg av forliksrådsmedlemmer mm. for perioden 2021-2025 som ligger tilgjengelig på nett. ¹

Der flere kommuner skal gå sammen om å danne flere forliksråd, anbefaler vi at kommunene på administrativt plan blir enige om et felles oppsett for navn/rekkefølge på medlemmene, slik at ikke kommunestyrene ender opp med å vedta navn/rekkefølger som er i motstrid med hverandre og en derfor må foreta omvalg for å få likelydende vedtak. Eksempel på oppsett

¹ <https://www.fylkesmannen.no/globalassets/fm-nordland/dokument-fmno/forliksradene/retningslinjer-for-valg-av-forliksradsmedlemmer-og-skjonnsmedlemmer-2021-til-2025.pdf>

som kan brukes.

Rekkefølge	Medlem	Rekkefølge	Vara
1		1	
2		2	
3		3	

Medlem med rekkefølge nr. 1 velges til forliksrådets leder.

Merk domstollovens krav om kjønnsrepresentasjon. Vi minner også om at det er kommunene som har ansvar for å sjekke at de som velges oppfyller vandelskravene i domstolloven. Av hensyn til kontinuitet i forliksrådene anbefaler vi ikke at hele forliksrådet byttes ut samtidig.

Digitaliseringen av publikumstjenester innen den sivile rettspleie på grunnplanet vil få stor betydning for forliksrådene. Etter planen skal løsningen for forliksrådene implementeres høsten 2020. Den digitale løsningen vil blant annet innebære at forliksrådets medlemmer skal logge seg på en portal for å lese saker samt signere rettsbøker. Vi vil derfor anbefale at de forliksrådsmedlemmene som velges har god digital kompetanse og at kommunene forutsetter og avklarer at de som velges har tilgang til egen PC til bruk i vervet, ettersom det ikke er noe som stilles til rådighet fra sekretariatets side.

Ta gjerne kontakt dersom det er spørsmål eller om det er ønskelig med nærmere diskusjoner omkring valget.

Med vennlig hilsen

Thomas Hammervold
Namsfogd og fagansvarlig
for sivil rettspleie

Thomas.Hammervold@politiet.no

Elektronisk godkjent uten signatur

Vedlegg:

Oversikt over forliksrådssaker i Møre og Romsdal i 2019

Med vennlig hilsen

Tor Sæther
Lensmann
Søre Sunnmøre lensmannsdistrikt

REGION / NAMSDISTRIKT	FORLIKSRAÅD	Totalt	Ca antall kontorsaker	Ca antall oppmøtesaker
NORDMØRE	Kristiansund	356	324	32
NORDMØRE	Averøy	82	76	6
NORDMØRE	Gjemnes	60	56	4
NORDMØRE	Aure	42	39	3
NORDMØRE	Smøla	8	6	2
NORDMØRE	Surnadal	47	40	7
NORDMØRE	Sunndal	41	38	3
NORDMØRE	Tingvoll	33	32	1
ROMSDAL	Molde	248	231	17
ROMSDAL	Neset	31	29	2
ROMSDAL	Aukra og Midsund	57	52	5
ROMSDAL	Fræna (nå: Hustadvika)	109	97	12
ROMSDAL	Vestnes	67	60	7
ROMSDAL	Rauma	57	47	10
SØRE	Sykkylven	106	100	6
SØRE	Stranda og Norddal	59	56	3
SØRE	Ulstein og Hareid	177	159	18
SØRE	Herøy og Sande	125	110	15
SØRE	Ørsta	109	103	6
SØRE	Volda	81	77	4
SØRE	Vanylven	10	9	1
ÅLESUND	Ålesund	763	700	63
ÅLESUND	Ørskog, Skodje, Fjord	96	85	11
ÅLESUND	Haram og Sandøy	79	74	5
ÅLESUND	Giske	83	78	5
ÅLESUND	Sula	144	136	8

** Tallene ovenfor er hentet ut fra statistikk for 2019, dvs. er ikke manuelt kvalitetssikret. Et lite antall av sakene vi har registrert som "kontorsaker" vil antakelig ha vært behandlet i fysisk rettsmøte først, slik at det reelle tallet på oppmøtesaker nok er marginalt høyere enn statistikken viser. Det kan f.eks. være fordi forliksrådet etter at rettsmøte er holdt har besluttet å innstille saken fordi den vurderes uegnet for behandling/domsavsigelse i forliksrådet. Denne feilkilden antas imidlertid jevnt fordelt blant alle forliksrådene i fylket, og vi har derfor vurdert det slik at oversikten gir et godt nok bilde av antall saker i forliksrådene i MR.